

Muuan tärkeä eduskunnan päätös.

Kansakoulu kaikkien koulujen pohjakouluksi.

Pohjakoulukysymys on yhtä vanha kuin meidän kansakoululaitoksemme, mutta vielä tänä päivänä on sillä vastustajansa, jotka näkevät siinä liian pitkälle menevän yhdenvertaisuusaatteen. Suomen kansakoululaitoksen perustajalla Uno Cygnaeuksella oli tarkoituksena, että kansakoulu, samalla kun se on ensimmäinen yleinen opetuslaitos koko kansalle, myöskin oli oleva yhteinen valmistava opetuslaitos kaikille lapsille, jotka sittemmin pyrkiivät oppikouluihin. Kansakoululla on tähän saakka ollut luokkakoulun luonne, se on käsitetty varattoman väestön kouluksi. Tosin yleinen oppivelvollisuuslaki on osaksi lieventänyt mainittua yleistä käsitystä, mutta poistamaan se ei ole sitä kyennyt. Vasta sitten kun kansakoulu todellisuudessa muodostuisi pohjakouluksi, kohoaisi se oikeaan arvoonsa. Kansakoulu nykyisessä muodossaan on osittain rinnakkaiskoulu oppikoululle, joten valtio ja kunta joutuvat kannattamaan samantapaisia kouluja. Mutta perin vahingollinen on sen järjestelmä siinä, että täten melkoisessa määrässä vaikeutetaan kansanlasten pääsyä ylemmän opetuksen osallisuuteen. Yleisen kansalaissivistyksen perusteiden saaminen on nimittäin valtavalle kansan enemmistölle mahdollista vain kansakoulun kautta, varsinkin niissä seuduissa maattamme, missä ei ole oppikouluja paikkakunnalla.

Kansanvaltaisuuden kannalta on ehdottomasti se periaate oikea, että koulujärjestelmän tulee olla laadittu kaikkien kansankerrosten hyötyä ja oikeuksia silmällä pitäen. Ja että tien ylemmän opetuksen saantiin tulee olla mahdollisimman tasainen. Kansakoululaitoksemme perustaja Uno Cygnaeus lausui pohjakoulukysymyksestä aikoinaan m.m. seuraavasti: "Kansakoulu... on koko kansan ensimmäinen yleinen kasvatuslaitos. Se on oleva yhteiskunnan pohjakoulu, jossa kaikki lapset, niin ylhäiset kuin alhaiset, niin rikkaat kuin köyhät, yhdessä saavat ensimmäisen koulutietonsa sekä alkukäsityksensä lainmukaisesta järjestyksestä ja jossa he ensiksi oppivat hillitsemään itsekäisyyttänsä yhteisessä kumppanielämässä. Yhteiskunnan pohjakouluna tulee kansakoulun myöskin olla luonnollinen yhteinen valmistuslaitos jokaiselle maan muihin oppilaitoksiin pyrkivälle lapselle — — —". Ja hän jatkaa:

"Valtion ei pitäisi ensimmäistä opetusta varten kustantaa eri kouluja rahvaan ja vallassäädyn lapsille, mutta kansakoulu pitäisi järjestettävän siten, että talonpojan, työmiehen ja vallassäädyn lapset yhteisesti voivat sen alhaisemmissa osastoissa saavuttaa alkavan opetuksen."

Pohjakoulukysymys on ollut esillä jo säätyvaltiopäivien aikana, 1897 valtiopäivillä tehtiin siitä

alote. Perusteena alotteen tekijöillä näkyy olleen se, että oppikouluja oli perin harvassa, jolloin talonpojan, joka tahtoi kouluttaa lapsensa, oli kustannettava lapsensa kaupunkieihin. Kansakoulu oli lähellä, joten olisi ollut mukavinta pitää lapset kotona. Mutta kun kansakoulun läpikäynyt ei päässyt kuin oppikoulun ensimmäiselle luokalle, meni oppilaalta ainakin 2 vuotta hukkaan. Talonpojat olisivat ehdotuksen hyväksyneet, mutta oppineet säädyt pelkäsivät, että jos oppikouluihin pääsyä olisi helpoitettu, olisi se ollut omiaan synnyttämään "puolisivistyneistöä", jota ei silloin toivottu.

4:jäs kouluopettajakokous v. 1893 päätti suurella enemmistöllä, että kansakoulu kokonaisuudessaan tai ainakin osaksi on tehtävä oppikoulun pohjaksi. Kokouksen asettama komitea katsoi 1 p. kesäk. 1897 päivätyssä lausunnossaan suotavaksi, että kaikki koulut, mikäli mahdollista muodostaisivat yhdenjaksoisen kokonaisuuden. 1906 pidetyt yleiset sekä kansakoulun että oppikoulun opettajain kokouksetkin kannattivat kansakoulun asettamista pohjakouluksi.

Neljästoista v. 1908 pidetty kansakoulukokous lausui mielipiteenään, että kansakoulu on 6-vuotisena tehtävä kaiken jatkuvan opetuksen yhteiseksi pohjakouluksi. Sivistysvaliokunnan mietinnössä v. 1911 mainitaan m.m.: "Kuitenkin on esiintynyt myös huomattava vastavirtaus tähän vaatimukseen nähden oppikoulumiesten puolelta. Erityisesti kuvastuu vastustus v. 1906 asetetun koulukomitean paria vuotta myöhemmin ilmestyneen mietinnön ensi osassa, missä se on laajasti perusteltuna.

Vuoden 1922 valtiopäivillä uusittiin sos.-dem. ryhmän puolelta aikaisemmin eduskunnalle jätetty alote kansakoulun asettamisesta yleiseksi pohjakouluksi. Mutta vaikka kysymys on ollut niin kauan vireillä, eivät sivistysvaliokunnan porvarit nytkään tahtoneet päättää asiasta. Yhden maalaisliittolaisen ja yhden ruotsikon avustamana saatiin mietintö myönteiseksi. Vastalauseessaan selittivät porvarit, että koska hallituksessa on asia valmistelun alaisena, ei eduskunnan pitäisi asiasta enää päättää. Kun asia tuli eduskunnassa esiin ei vastalauseen tekijät enää ruvenneet vastustavaa kantaansa puoltamaan, joten eduskunnan päätökseksi tuli, että hallitusta kehoitetaan laatiessaan lakiehdotusta oppikoulujen järjestömuodon perusteista, soveltamaan se niin, että kansakoulu tulisi yleiseksi pohjakouluksi.

Näin on siis pohjakoulukysymys eduskunnan puolelta saanut onnellisen ratkaisunsa. On vaan katsottava, että hallitus toteuttaa eduskunnan päätöksen.

Miina S.